

Kredo

Müstəqil ictimai-siyasi, publisistik qəzet N.35 (1291) 04 dekabr 2025-ci il

Qiyməti 1 manat

Qəzet 1999-cu ilin oktyabrından çıxır

HAFİZ RÜSRƏM - 75

SƏHRIYARIN "AZƏRBAYCAN" ŞEİRİNİN YENİ TƏRCÜMƏSİ

Hafiz RÜSTƏM

Kitab qapağını (cildin üzü və arxasını mənim təklif etdiyim ideya əsasında) Qanun Nəşriyyatının gənc və istedadlı dizayneri Kənan Eynullayev reallaşdırdı. Seçmə lirik şeirlərimin xronoloji ardıcılıqla çap ediləcəyi bu kitabə Şəhriyarın farscadan ana dilimizə tərcümə etdiyim məşhur "Azərbaycan" şeirini də daxil etmişəm.

Hələ 90-cı illərdən - Meydan Hərəkatı dövründən Şəhriyarın "Azərbaycan" şeri dillər özəri idi. Bu "Azərbaycan" rədifli şerin ilk beytinin primitiv qulaq qafiyələrindən (bir an - xəyalımdan) aydın görünürdü ki, bu orijinaldan çox sətri tərcümənin nəzm variantıdır:

Könlüm quşu qanad çalmaz sənsiz bir an Azərbayan,
Xoş günlərin getmir müdam xəyalımdan Azərbayan.

Heç şübhəsiz, XX əsrin "Hafiz-i zəmanə" si müəllifi olduğu beytin misralarını bu cür adlaşdırməzdi.

Sonra öyrəndik ki, böyük şairimiz Şəhriyarın farsca yazdığı bu eyniadlı qəzəlini ustad Fikrət Sadiq ana dilimizə tərcümə edib.

2010-cu illərdə bir gün AYB-yə yolum düşdü, onun üçüncü mərtəbəsində kabinetdə 80-ci illərdən tanıdığım F. Sadiqla görüşəndə bu tərcümə barədə söz saldım:

-İlk beytinin qafiyə-rədif sistemindən görünür ki, orijinaldan tərcümə olunmayıb

-Elədir. Bir nəfər mənə onun orijinaldan sətri tərcüməsini gətirmişdi. Mən də onu bədii tərcümə edəndə eləcə alındı.

-Mənim üçün bu şerin əslini, orijinalını görmək maraqlı olardı. Təsədüfən onun əlyazması arxivinizdə qalmaz k?

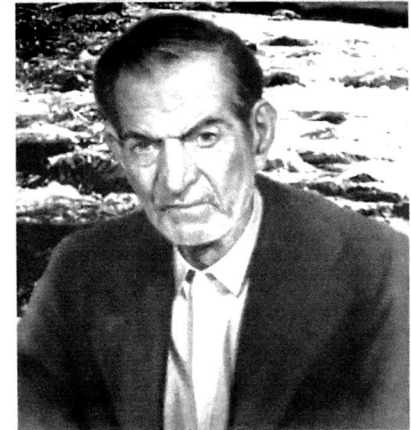
-Yox, şərqşünas oğlum, (mərhüm sağlığında mənə bu cür müraciət edərdi) niyə səndən əsirgəyim ki?

Həmin illərdə şair-publisist Elirza Xələfli nin "Kredo" qəzetində mütəmadi dərc etdiyim məqalə və şərlərlə az-çox tanışırdım.

Bir gün ustad F.Sadiq mənə AYB-yə dəvət etdi. Görüşərkən bir neçə kitabını bağışlayıb dedi ki, oğlum, sənə imzan kəfiyyət qədər populyarlaşsın, məqalələrin çox xoşuma gəlir, bəlkə "Kredo"-da mənim haqqımda da bir şey yazasan?

-Ağsaqqal, yazaram, - dedim.

"Fikrət Sadiq - Dədə Qorqud əmanəti" (B:"Nərgiz" nəşriyyatı, 2012) və "Gün, çıx - gün, bat!" (son şərlər) B: "Kövsər" nəşriyyatı, 2015,176 s) kitabına ön söz "Fikrət Sadiqın giz-

linləri" həmin illərin əmanətləridir.

Bu yaxınlarda tələbəlik dostum, şair-publisist Nazim Hüseynli nin bu yazısını messengerimdə oxudum:

"2 may 2025. 13:19 Hafiz müəllim, salam. Necəsən? Mümkünsə, uyğun gələrsə bir məsələyə aydınlıq gətirməyinizi xahiş edirəm: Son vaxtlar Şəhriyarın "Azərbaycan" şeirinin dilimizə tərcümə variantının şeirin əslilə tutuşmadığı barədə fikirlər oxuyuruq və eşidirik. Siz usta tərcüməçi olaraq bu şeiri dilimizə çevirib mübahisələrə son qoya bilməzsinizmi? Yaxud bu məsələ ilə bağlı fikir söyləyə bilərsinizmi? Saygılarla....

-Orijinalını tapsam, məmnuniyyətlə tərcümə edərdəm, - yazdım.

Bu yaxınlarda kitabxanama aşırdırkən 90-cı illərdə İrəvan Nika şəhərindən qonaq gəlmiş doğma dayılarımın (Dəhənzə Nədir) mənə bağışladığı farsca "Divan-e Şəhriyar" ı ("Külliyyat-e divan-e Şəhriyar. Tehran:Enteşarat-e zorrin, 1359/1990,tiraj 8000,740 səh) şəhifəbəşəhfə nəzərdən keçirərkən nəhayət 165 - 166-cı şəhifələrdə eləhəzrət "Azərbaycan" şeirinə rast gəldim. Nə

qədər sevindiyimi sadəcə təsəvvür edə bilməzsiniz!

O dövr üçün xarakterik pafosla, bədii təsvir və ifadə vasitələri ilə, klassik, müqəyyəd qafiyə-rədif sistemi ilə qələmə alınıb, 15 beytdən ibarətdir.

P.S. Fars dili bilənlər, skeptiklər paylaşma əlavə etdiyim orijinal mətnlə tərcüməni müqayisə edə bilərlər.

AZƏRBAYCAN

Könlüm uçur, bax səni edib yad Azərbaycan,
Xalqın günü xoş keçsin, ol azad, Azərbaycan!

Gözdən uzaq diyarsan, həsrətini çəkirkən,
Gələn, dostlar, olmasın doğma "yad" Azərbaycan!

İrəvan azadlığı, abadlığı səndədir,
Ol azad, Azərbaycan, ol abad, Azərbaycan!

Nə vaxtacan İrana bənd olacaqsan, yetər!
Nə qədər edəcəksən ah-fəryad, Azərbaycan?!

Hünər Bisütununda, Şirin vətən uğrunda
Başına küllüq vurdu, ey Fərhad Azərbaycan!

Vətən eşqi yolunda can verməyi öyrəndin,
Ya Rəbb, ona kim olmuş ilk ustad Azərbaycan?

Dünən Reyin şümşadı cəlladdan azad idi,
Qanına qoltan oldu o şümşad Azərbaycan!

Qart hiyləgər düşmənin öz çirkin əli ilə
Qırdı taət zəncirin o ikrad Azərbaycan!

Səlsəmə Xəyün qanı, rumluların göz yaşı
Sələ dönər, qorq olar bünyad-i Azərbaycan!

Mərkəzi Zöhhakilər hədsiz sitəm etdilər,
Gavetək necə etsin buna dad Azərbaycan?

Ya Rəbb, azadələrin ürəkləri qan oldu,
Zalıma kam, bizə quru ad Azərbaycan!

İrəvan xilasına özünü fəda etdin,
Sənə İrən etmədi heç imdad, Azərbaycan!

Niyə yad ölkələrdə xoşbəxtlik axtarırsız?
Hərəniz adlı-sanlı bir övlad,Azərbaycan!

Nə vaxtdandır atəşdən küllük dağı olusan,
Abad olsun ellərin, ey bərbad Azərbaycan!

Yaralı üroyinə Şəhriyar bir mələmdir,
Qəm-qüssədən qurtulub yaşa şad, Azərbaycan!

Şümşad - düz, ucaboylu ağac - azadlıq simvolu

Taət - itaət

İkrad - küldür

Rumlular - türklər

Bünyad - özü, təməl, kök

Gavə dəmirçi Gavə - Firdovsinin "Şahnamə"

sində Zöhhaka qarşı xalq üsyanına rəhbərlik edən mifik qəhrəman.